Εις την Πάνδοξον Κοίμησιν της Υπεραγίας Δεσποίνης ημών και Παναχράντου Θεοτόκου (Αγ. Νικόλαος Καβάσιλας)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 13 Αυγούστου, 2011

Κανείς νομίζω δεν αγνοεί ότι σπουδαιότερος αγώνας ρητορικής εγκωμιαστικού λόγου δεν μπορεί να υπάρξη από αυτόν εδώ, εάν βέβαια ήθελε προσπαθήσει κανείς να τηρήση τα καθιερωμένα και πρέποντα. Εγώ προσωπικά δυσκολεύομαι τόσο περισσότερο να επιδιώξω στην προκειμένη περίσταση τον πρέποντα λόγο, όσο νομίζω ότι όλοι μεν οι άνθρωποι οφείλουν ασφαλώς αυτό τον άθλο των εγκωμίων προς την Παρθένο, πλην όμως ούτε είναι καν δυνατόν να ελπίζουν ότι θα ανταποκριθούν με τα εγκώμιά τους στο μεγαλείο της πραγματικότητας. Γι' αυτό ακριβώς δεν είναι δυνατόν να μας κατηγορήσουν για τόλμη. Γιατί πού υπάρχει τόλμη; Το να καταπιάνεται βέβαια κανείς με υψηλά θέματα και να εγκαταλείπη την προσπάθεια εμπρός στο ενδεχόμενο μιας ήττας δεν θα ήταν λογικό. Πράγματι κανείς απολύτως δεν θα μπορούσε να κατηγορήση όσους υστέρησαν στον αγώνα τον οποίο κανείς δεν είναι δυνατόν να κερδίση. Πώς λοιπόν είναι δυνατόν να χαρακτηρισθή υποχώρηση ή ήττα ό,τι είναι έκτος ευθύνης και κατηγορίας; Αφού λοιπόν προσήρμοσα το λόγο με τις δυνάμεις μου, θα πλέξω το εγκώμιο της Παρθένου, προσθέτοντας ότι δεν το επιχειρώ αυτό για να κάμω γνωστές στους ακροατές τις χάριτες της Παρθένου που τυχόν αγνοούν, γιατί δεν υπάρχει κανείς που θα μπορούσε ν' αγνοή το κοινό αγαθό, αλλά για να κάμω, με την ανάμνηση της αιτίας της σωτηρίας μου, καλύτερη την ψυχή, σε όσους βέβαια είναι τούτο δυνατόν, αφού θυμηθώ και τη δική μου σωτηρία. Γιατί γι' αυτόν ακριβώς το λόγο μου φαίνεται ότι όλοι ύμνησαν την Παναγία και δεν υπάρχει κανείς που να μην έκαμε αυτόν τον αγώνα, επιτυγχάνοντας βέβαια άλλος λιγώτερο και άλλος περισσότερο το σκοπό του. Γιατί είναι πολυύμνητη η Παρθένος όχι μόνο αφότου γεννήθηκε, αλλά και πριν ακόμη χαρισθή στους ανθρώπους.

2. Γιατί βέβαια και οι προφήτες και οι οραματισμοί και οι προφητείες τους τη μακαρία Παρθένο υμνούσαν. Κι αν υπήρχε κάτι πραγματικά σεβαστό, όπως η Σκηνή και η Κιβωτός και τα ιερά στρατόπεδα του Μωυσή κι όλα εκείνα για τα οποία υπερηφανεύονταν οι Εβραίοι, πέρα από την ονομασία τους το θαύμα της Παρθένου συμβόλιζαν. Γιατί όλα αυτά όχι μόνο ήσαν σεβαστά, αλλά και δημιουργήθηκαν από την αρχή ακριβώς για να την προεικονίσουν και να την προαναγγείλουν στους ανθρώπους. Αλλά τι λέγω; Αφού τα εγκώμια που ψάλθηκαν στους ανθρώπους, είτε σε έπαινο γενικά του ανθρωπίνου γένους

> είτε για ιδιαίτερα αγαθά, πρέπει να αποδοθούν όλα στην Παρθένο. Γιατί δεν υπάρχει κι ούτε είναι δυνατό να υπάρξη μικρό ή μεγάλο αγαθό άξιο να τιμήση το ανθρώπινο γένος, που να μην το έφερε στον κόσμο η καινή μητέρα και ο καινός τόκος της. Κι όχι μόνο όταν φανερώθηκε, αλλά από πολύ πιο πρίν, με μόνο το γεγονός ότι επρόκειτο να φανερωθή.

Γιατί, αν όλα τα κάνουμε για να αποκτήσουμε το Θεό, αν αυτή είναι η κατάληξη όλων των αγαθών, η οποία όμως δεν ήταν δυνατό να πραγματοποιηθή από τους ανθρώπους χωρίς τις δωρεές της Παρθένου, πώς δεν αναφέρονται τα πάντα σ' αυτήν; Αυτή λοιπόν είναι η αιτία να επαινήται ο,τιδήποτε επαινετό υπάρχει στους ανθρώπους. Αλλα η αιτία πάλι όλων των αγαθών που έχουμε είναι η ένωση με το Θεό. Κι αυτή όμως η ένωση στην Παρθένο οφείλεται. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο η πολυύμνητη πρέπει να θεωρήται η αιτία όλης της ωραιότητας και της μεγαλοπρέπειας και κάθε άλλου πράγματος που είναι άξιο να υμνήται μέσα στο ανθρώπινο γένος. Και γι’ αυτό όλα τα εγκώμια προς αυτή πρέπει να αναφέρωνται μόνο. Αλλά και για το γεγονός ότι υπάρχουμε κι είμαστε άνθρωποι, τη μακαρία Παρθένο πρέπει να θεωρούμε αιτία. Ακόμη περισσότερο: όπως για χάρη του καρπού υπάρχει το δένδρο, έτσι για χάρη της Παρθένου δόθηκε και η αρμονία και η ίδια η ύπαρξη σ' όλη την κτίση, και στον ουρανό και στη γη και στον ήλιο και σε καθετί που υπάρχει. Αν λοιπόν για τον καρπό επαινούμε το δένδρο, αν τον καρπό επιδοκιμάζη όποιος χαίρεται για το δένδρο, ποιος δεν γνωρίζει ότι όλη η ιερή μεγαλοπρέπεια της κτίσεως και η χάρη και η ωραιότης, «καθετί που είναι αγαθό και άξιο επαίνου», σύμφωνα με το ρητό του Παύλου, πρέπει ν' αποδοθή αποκλειστικά και μόνο στην Παρθένο; Ώστε μπορούμε να πούμε πως η κρίση που διατύπωσε ο Θεός λέγοντας ότι τα δημιουργήματά Του είναι καλά και «καλά λίαν», αποτελούσε εγκώμιο της Παρθένου.

3. Από τόσο λοιπόν παλαιά εγκωμιαζόταν. Αλλ’ επί πλέον το ότι η Παρθένος είναι ο καρπός των δημιουργημάτων και ότι αυτή ακριβώς είναι η αναφορά και σχέση της μακαρίας προς το υλικό σύμπαν, γίνεται φανερό από τα παραπάνω. Εφόσον δηλαδή σε όλη τη φύση καρπός είναι ό,τι την επαναφέρει από την εξαφάνιση προς την οποία βαδίζει και την καθιστά και πάλι νέα με τη νέα ζωή της καρποφορίας, ποιος (στην περίπτωση της ανθρωπίνης φύσεως) ανέπλασε και αναγέννησε τους ανθρώπους; Από πού προήλθε η «καινή κτίση»; Ποιος άλλαξε ριζικά όλο το σύμπαν; Γιατί βέβαια είναι γεγονός ότι ο ουρανός δέχθηκε νέους αναγεννημένους πολίτες. Κι αυτούς τους μετέφερε από τη γη η Παρθένος! Η γη πάλι είχε σαν κάτοικό της τον καινό άνθρωπο, τον ίδιο τον Δεσπότη του ουρανού. Κι αυτό, γιατί δεν παρήγαγε πια τον παλιό καρπό της αμαρτίας, αγκάθια και τριβόλια, αλλά το νέο άνθος της δικαιοσύνης, την Παρθένο. Δεν έδιωξε έτσι η Παρθένος τα γηρατειά μόνο από την ανθρώπινη φύση, χαρίζοντας σ’ όλους τους ανθρώπους τη δυνατότητα να ξαναζήσουν, αλλά χάρη σ' αυτή θα γίνη καλύτερος, θα ελευθερωθή δηλαδή

από τη φθορά, και ο ίδιος ό ουρανός, καθώς και η σελήνη και η γη και τ' αστέρια. Γιατί βέβαια δεν ήταν δυνατό να αναστηθή η κτίση από τη φθορά, αν τα τέκνα του Θεού δεν εύρισκαν την ελευθερία τους. Και το λύτρο αυτής της ελευθερίας, τον πρωτότοκο των νεκρών, το έφερε ακριβώς στη γη η Παρθένος.

Θα απαλλάξη λοιπόν τη γη από τη φθορά και θα εκπληρώση το διακαή πόθο της αποδίδοντας την αφθαρσία, που «περίμενε αναστενάζοντας», όπως λέγει ο Παύλος. Έτσι είναι φανερό ότι αυτό που ο προφήτης λέγει προς το Θεό: «θα χορτάση η γη από τον καρπό των έργων σου», αναφέρεται σ’ αυτόν τον καρπό, στην Παρθένο. Και Αυτήν ακριβώς υπονοεί σαν πόθο της γης, γιατί, σύμφωνα με το ψαλμικό, κι η γη θα χορτάση, όταν φανερωθή η «δόξα του Σωτήρος». Αν πάλι η Γραφή αποκαλή γη και τους ανθρώπους, είναι φανερό ότι και αυτοί χάρις στην Παρθένο είδαν να πραγματοποιούνται όλες οι επιθυμίες τους κι έφθασαν στην ημέρα εκείνη, που είχαν επιθυμήσει οι Προφήτες να φθάσουν. Γιατί βέβαια οι άνθρωποι, αφού χάσαμε με τη πτώση την ευτυχία, για την οποία πλασθήκαμε, την ποθούσαμε από τότε αδιάκοπα. Κανείς όμως ούτε από τους Αγγέλους ούτε από τους ανθρώπους δεν είχε τη δύναμη να μας την ξαναπροσφέρη. Και πέφταμε συνέχεια σε χειρότερα, ώστε να είναι έτσι αδύνατο να ξαναγυρίσουμε στην πρώτη κατάστασή μας. Κι όμως αυτή μόνο την ευτυχία ποθώντας στενάζαμε. Αυτήν ακριβώς την ευτυχία μας έδωσε τη δυνατότητα να την ξαναβρούμε μόνη η Παρθένος. Αυτή ξεπλήρωσε την επιθυμία μας ενώνοντας με τους ανθρώπους τον μόνον Επιθυμητό, Αυτόν που, όταν κανείς τον βρή, δεν μπορεί να ζήτηση τίποτε παραπέρα. Και τον ένωσε τόσο στενά, ώστε να μετάσχη όχι μόνο στον τρόπο και τον τόπο της ζωής μας, αλλά και στην ίδια μας τη φύση. Αλλ’ όμως δεν περιορίσθηκε να ευεργετήση μόνο τους ανθρώπους κι αυτόν εδώ τον κόσμο, σαν να είχε βάλει όριο στις δωρεές της τον ουρανό. Αντίθετα κι αυτόν τον ουρανό τον ξεπέρασε, κι αυτόν τον «εκάλυψε» με την αρετή της. Γιατί φάνηκε χρήσιμη και στους Αγγέλους, στις ίδιες τις «Αρχές» και «Εξουσίες». Έκαμε να άνατείλη και γι' αυτούς το φως, τους έδωσε τη δυνατότητα να γίνουν σοφώτεροι από πριν και καθαρώτεροι, να γνωρίσουν την αγαθότητα και τη σοφία του Θεού καλύτερα. Γιατί η «πολυποίκιλη σοφία του Θεοϋ δια μέσου αυτής γνωρίσθηκε στις Αρχές και στις Εξουσίες και το βάθος του πλούτου της σοφίας και της γνώσεως του Θεού» διά μέσου αυτής, σαν να χρησιμοποιούσαν τα μάτια ή το φως το δικό της, το είδαν καθαρά όλοι. Έτσι η Παρθένος υπήρξε ο μοναδικός οδηγός κάθε ψυχής και κάθε νου προς την αλήθεια του Θεού.

4. Μ' αυτόν τον τρόπο δημιούργησε η Παρθένος καινό ουρανό και γη καινή. Ή καλύτερα αποτελεί αυτή η ίδια την καινή γη και τον καινό ουρανό. Και είναι βέβαια γη, γιατί προήλθε από τη γη. Είναι όμως γη καινή, γιατί σε τίποτε δεν ταίριαζε με τους προγόνους της, ούτε κληρονόμησε την παλιά ζύμη, αλλά έγινε, σύμφωνα με το λόγο του Παύλου, αυτή η ίδια «νέο φύραμα» κι έκαμε την αρχή ενός γένους καινούργιου. Αλλά ποιος αγνοεί το γιατί η Παρθένος είναι ουρανός; Είναι όμως πάλι ουρανός καινός, γιατί βρίσκεται πέρα από

> κάθε είδους γηρατειά κι είναι ασύγκριτα ανώτερη από κάθε φθορά και γιατί ακόμη μόλις τον τελευταίο καιρό, σ’ αυτές τις έσχατες ημέρες, χαρίσθηκε στους ανθρώπους, σύμφωνα με την επαγγελία του Θεού, που κήρυξε ο Ησαΐας: «ουρανόν καινόν και γην καινήν δώσω υμίν». Κι αν θέλης να προχωρήσουμε περισσότερο, η Παρθένος είναι μια γη και ένας ουρανός θαυμαστός και υπέροχος γιατί κι από τη γη υψώθηκε παραπάνω και τον ουρανό τον ξεπέρασε τόσο στην καθαρότητα, όσο και στη μεγαλωσύνη. Σε ό,τι αφορά βέβαια το μέγεθος, η Παρθένος είχε ένοικον Εκείνον, που ο ουρανός δεν μπορούσε να χωρέση. Αλλά ήταν και αφάνταστα καθαρώτερη από τον ουρανό, αφού εκείνα που δεν ήσαν δυνατό να τα δουν οι άνθρωποι, χωρίς αυτός να σχισθή ή να ανοιχθή, τίποτε δεν τους εμποδίζει να τα απολαύσουν δια μέσου της Παρθένου. Ακόμη περισσότερο, η Παρθένος γίνεται οδηγός σ' όσους ανυψώνονται προς το Θεό, ενώ ο ουρανός αντιστέκεται. Κι ενώ εκείνος πρέπει να φύγη από τη μέση, αν δεν έμπαινε η Παρθένος ανάμεσα στο Θεό και στους ανθρώπους, δεν θα ήταν δυνατόν να λάβουν μέρος οι γήινοι στα υπερκόσμια.

Πραγματικά, κατά το γραφικό λόγο, ο ουρανός δεν μπόρεσε να υποφέρη τη θεία ακτίνα και σχίσθηκε, μόλις αυτή πέρασε. Γιατί, λέγει η Γραφή, όταν το Άγιο Πνεύμα κατέβηκε με τη μορφή περιστεριού πάνω στον ομότιμο Ιησού, ο μέγας Ιωάννης «είδε τους ουρανούς να σχίζωνται». Αντίθετα, η μακαρία, όταν την επισκέφθηκε το Πνεύμα, απήλαυσε ακόμη μεγαλύτερη μέσα της την ειρήνη του Θεού, για την οποία ο Παύλος είπε ότι «ξεπερνά κάθε ανθρώπινο νου». Κι έγινε θαυμαστός τόπος της υποστάσεως του ίδιου του Σωτήρα, που είναι πέρα από κάθε τοπικό όριο. Και Τον έφερε μέσα της με τόσο μεγάλη άνεση, ώστε να κυοφορήση και να γεννήση ανώδυνα. Επομένως, είναι φανερό πως εκείνο που ο προφήτης ονομάζει «ουρανόν ουρανού» και τονίζει ότι αρμόζει μόνο στο Θεό, λέγοντας το γνωστό «ο γαρ ουρανός του ουρανού τω Κυρίω», είναι η Παρθένος. Γιατί άλλωστε «ούτε ο ίδιος ο ουρανός, λέγει αλλού η Γραφή, είναι καθαρός ενώπιόν σου». Ενώ αυτή που βρίσκεται κοντά στο Θεό, δηλαδή η Παρθένος, δεν είναι απλώς καθαρή από κάθε κακία, αλλά και θετικά «καλή»; Κι όχι πάλι σ’ ένα μόνο σημείο, αλλά εξ ολοκλήρου καλή: «όλη γαρ ει καλή», λέγει. Και δεν πρόκειται εδώ για ανθρώπινη κρίση, αλλά ο ίδιος ο Θεός ανακηρύσσει «καλή» τη μακαρία. Κι αυτό όχι κατά τρόπο συνηθισμένο, αλλά με θαυμασμό και με έκπληξη: «Τι γαρ ει καλή, η πλησίον μου;» λέγει. Κι όλα αυτά, μολονότι μπροστά στο Θεό «κάθε ανθρώπινη δικαιοσύνη είναι, κατά τη Γραφή, σιχαμερώτερη από οποιοδήποτε βδέλυγμα» κι αποκαλείται πονηρία. Όπως λοιπόν, γίνεται φανερό, η δικαιοσύνη της Παρθένου δεν βρισκόταν μέσα στα ανθρώπινα όρια. Η Παρθένος ξεπέρασε την υπόλοιπη ανθρώπινη φύση όχι απλώς λίγο ή πολύ, τόσο δηλαδή που να υπάρχη αντιστοιχία, αλλά σε τέτοιο βαθμό, ώστε να είναι εντελώς αδύνατο να μετρηθή η μεταξύ τους απόσταση.

5. Γι’ αυτό και συγκάλυψε κάθε ανθρώπινη κακία κι απέδειξε τους ανθρώπους

άξιους να ενωθούν και να ζήσουν μαζί με το Θεό και τη γη αξία να γίνη διαμονή του Σωτήρα. «Όλοι ξέφυγαν από το σκοπό τους και ταυτόχρονα αχρηστεύθηκαν». Κανείς δεν ήταν σε θέση να βοηθήση το γένος που κινδύνευε ούτε να αναχαίτιση την αμαρτία, που είχε ξεχυθή σαν ποτάμι. Γιατί και οι ιερείς και οι κριτές και όλοι οι προφήτες κι όσοι γενικώτερα από τους υπόλοιπους ανθρώπους ήσαν θεοσεβεϊς —από τους οποίους ήταν βέβαια δυνατόν να ελπίζη κανείς πως θα έλθη κάποια καλυτέρευση στο γένος—κανείς από όλους αυτούς δεν μπορούσε να βοηθήση στο παραμικρό την ανθρωπότητα. Αφού ούτε τους ίδιους τους εαυτούς τους δεν μπόρεσαν να αναδείξουν καθαρούς από κατηγορίες και τιμωρίες, αλλ’ όταν έφευγαν από εδώ, τους υποδεχόταν όλους ο Άδης. Κι ήταν έτσι αδύνατο να ξανάρθη σε μας η προηγούμενη ζωή μας, αφού οι άνθρωποι δεν μπορούσαν οι ίδιοι να επαρκέσουν στους εαυτούς τους, οι δε αγαθοί Άγγελοι, μολονότι ζητούσαν από το Θεό την καλυτέρευσή μας και προσπαθούσαν ν’ αγωνισθούν μαζί μας, νικιόνταν μπρος στο μέγεθος των ανθρωπίνων κακών, κι ενώ, από το άλλο μέρος, εκείνος του οποίου η πληγή ήταν απαραίτητη, ήταν εξ αιτίας της αμαρτίας στους ανθρώπους μισητός. «Έσκυψε, πράγματι, και κοίταξε πάνω στη γη και δεν βρήκε κανέναν που να σκέπτεται στα σοβαρά και να ζητή το Θεό». Αλλά συνέβηκε με την ανθρωπότητα ό,τι συμβαίνει με ένα σώμα, που έχει καταστραφή ολόκληρο από την αρρώστια και δεν του απομένει κανένα σημείο, από το οποίο εκείνος που θέλει να το θεραπεύση να ανακαλέση την υγεία. Γιατί ήθελε βέβαια ο Θεός τη σωτηρία μας, σαν φιλάνθρωπος που είναι, αλλά δεν εύρισκε τους ανθρώπους εκείνους από τους οποίους θα μπορούσε ν' αρχίση την προσφορά των δωρεών του κατά τρόπο δίκαιο. Γιατί αποτελεί νόμο της θείας δικαιοσύνης το να προσφέρη μερικές φορές τις ευεργεσίες εκείνες που κάνουν την ανθρώπινη φύση καλύτερη και χωρίς οι άνθρωποι να το θέλουν. Αλλ' αποτελεί εξ ίσου νόμο οι ευεργεσίες, που επανορθώνουν τη θέληση και την διάθεση του ανθρώπου και φέρνουν μέσα μας το Θεό και μας δίνουν τον αρραβώνα της ουράνιας ειρήνης, να είναι βέβαια μεγάλες και να ξεπερνούν κάθε ανθρώπινη ελπίδα, να μη χορηγούνται όμως σε όλους, αλλά μόνο σε όσους συμβαίνει να έχουν προηγουμένως συνεισφέρει από την πλευρά τους ό,τι συντελεί στην προσέλκυση και διατήρησή τους. Γι' αυτό, πριν κατέβη ο Σωτήρας στη γη και πριν υπάρξουν τα μυστήρια της θείας του οικονομίας, τα οποία επανέφεραν μεμιάς τη θέλησή μας, που είχε ξεπέσει από τη θεία αγάπη, χρειαζόταν μια ανθρώπινη δικαιοσύνη ικανή όχι μόνο να αντισταθμίση την τόσο μεγάλη ανθρώπινη κακία, αλλά με πολύ μεγαλύτερη δύναμη. Αυτή έπρεπε να συντελέση αποφασιστικά στο να ξεπλυθή η ανθρώπινη φύση από το μίασμα, να εξαλειφθή η αισχύνη που της προκαλούσε η αμαρτία, να καταργηθή η ύβρις του εχθρού Διαβόλου και, αφού συμφιλιωθή, να προσφέρη ο Θεός το χέρι του στους ανθρώπους.

6. Και να που πρόσφερε η Παρθένος για χάρη όλου του κόσμου αυτή την υπέροχη δικαιοσύνη κι έγινε σ' εμάς η κάθαρση κι ο ιλασμός κι εξάγνισε ολόκληρο το ανθρώπινο γένος. Κι όπως η φλόγα ή η φωτοχυσία μεταδίδεται σ' όποιο σώμα συναντήση, έτσι και η Παρθένος μετέδωκε σ' όλους το λαμπρό φως της. Υπάρχει μια αναλογία ανάμεσα στην Παρθένο και τον ήλιο: το φυσικό φως παρουσιάζεται σαν η ωραιότης των ορατών πραγμάτων, χωρίς να ανήκη στη φύση όλων, γιατί το έδωσε ο Θεός μόνο στο δίσκο του ηλίου, παρόμοια ακριβώς και η ωραιότης των ανθρώπων και όλο το σεμνό μεγαλείο της φύσεως και όλη η χάρη, όπως ανθούσε πριν να χάση ο άνθρωπος το Θεό και την οποία θα είχε, αν είχε τηρήσει το νόμο του Θεού και την δικαιοσύνη που είχε και κείνη που έπρεπε να έχη, αλλά δεν είχε, όλα αυτά βρέθηκαν συγκεντρωμένα μόνο στην Παρθένο και εδικαίωσαν όλους τους ανθρώπους, πράγμα που ο Παύλος είπε για το Σωτήρα. Υπήρξε έτσι η Παρθένος θησαυρός ή περιουσία ή πηγή ή δεν ξέρω πως αλλοιώς να το πω της αγιότητος όλων των ανθρώπων.

Γι' αυτό από τους ανθρώπους όλων των εποχών αυτή μόνη κατοίκησε στο θυσιαστήριο. Και προσφέρθηκε σαν μια προπαρασκευαστική και καθαρτήρια θυσία πριν από το μεγάλο θύμα για το καλό όλου του γένους. Έτσι «πρόδρομος του ανθρωπίνου γένους εισήλθεν εις τα Άγια των Αγίων ο Ιησούς». Σαν πρόδρομος δε του Σωτήρα εισήλθε στα ενδότερα του καταπετάσματος η μακαρία Παρθένος και προσέφερε τον εαυτό της στον Πατέρα. Και ο Ιησούς βέβαια συμφιλίωσε απόλυτα τους ανθρώπους με τον Πατέρα πεθαίνοντας πάνω στο σταυρό. Ενώ η μακαρία, με το να προσφερθή στο Θεό, τόσο μπόρεσε να συμβάλη στην καταλλαγή, όσο χρειαζόταν για να φέρη τον κυβερνήτη ανάμεσα στους ανθρώπους, να κάνη αδελφό τους τον πρεσβευτή, αυτόν που επρόκειτο να έλθη για χάρη τους μπροστά στο Θεό και να διεκδίκηση τη σωτηρία γι' αυτούς που ήσαν πλέον δικοί του, που είχαν την ίδια με αυτόν φύση. Γιατί όφειλε να ομοιωθή κατά πάντα με τους αδελφούς του, «ίνα ελεήμων γένηται και πιστός αρχιερεύς τα προς τον Θεόν». Και αυτός βέβαια, όντας μέσα στη μια του υπόστάση και τα δύο: και αυτό που είμαστε εμείς και Θεός, έγινε το κοινό όριο καθεμιάς από τις δύο φύσεις. Είναι γι' αυτό και ένωση του Θεού με τους ανθρώπους και καταλλαγή και ειρήνη και έρως και ο,τιδήποτε άλλο οδηγεί προς αυτά. Ενώ η μακαρία με το να είναι από το ένα μέρος άνθρωπος, εφ' όσον καταγόταν από τους ανθρώπους, και να ταιριάζη από το άλλο σε ό,τι αφορά την υπέροχη αρετή της μόνο με τον Θεό, αυτό και τους ανθρώπους μεγαλύνει και τον Θεό κινεί σε έρωτα προς το ανθρώπινο γένος, ελκύοντάς Τον με το κάλλος της. Και ο Σωτήρας βέβαια εξόφλησε όλα εκείνα τα οποία εμείς χρωστούσαμε. Γιατί δεν ένοιωθε ο ίδιος να είχε κάμει κάτι για το οποίο να είναι υπεύθυνος, αφού «αμαρτίαν ουκ εποίησεν», αλλά πήρε πάνω Του τις δικές μας αμαρτίες και βασανίσθηκε για χάρη μας. Έτσι η πληγή ενός, που δεν είχε αδικήσει σε τίποτα, με το να πάρη τη θέση της ποινής που άξιζε σ' όλους τους ανθρώπους που έσφαλαν τα μέγιστα, ήταν αρκετή να διαλύση τις κατηγορίες εναντίον όλων. Η δε Παρθένος με το να παρουσίαση μόνη αυτή ανάμεσα

σ' όλους τους ανθρώπους την ψυχή της αξία του Θεού μπόρεσε να υπερασπισθή και τους άλλους.

Γι’ αυτό, ενώ πολλοί και πολλές φορές δέχθηκαν από τον ουρανό μηνύματα, μόνο σ' αυτή ο Θεός είπε το «χαίρε». Γιατί δεν υπήρξε πριν από αυτή κανείς που, απαλλαγμένος από κατηγορίες, να μπορή να είναι απαλλαγμένος και από τη σχετική ποινή. Όλους πράγματι τους έκρινε ο Θεός άξιους να πονούν και να βασανίζωνται. Αυτή ακριβώς ήταν η τιμωρία των ανθρώπων για το ότι καταπάτησαν το νόμο της αληθινής χαράς και ειρήνης. Με το να θεωρήση λοιπόν τη μακαρία Παρθένο αξία να χαίρεται και με το γεγονός ότι την αποκάλεσε «ευλογημένη» και «κεχαριτωμένη», φανέρωσε ότι δεν είχε να της καταλογίση τίποτε από όλα εκείνα για τα οποία η ανθρώπινη φύση ήταν υπεύθυνη.

7. Γιατί έπρεπε το καινούργιο θύμα, που προσφέρθηκε για μας, οι οποίοι είχαμε ανάγκη από πολλούς εξαγνισμούς, να είναι άμωμο και άγιο. Εάν βέβαια το θυσιαστήριο, το οποίο ήταν σχεδίασμα και εικόνα των χαρίτων της Παρθένου, έπρεπε να είναι το πιο άγιο από όλα τα άγια πράγματα, τί γνώμη θα έπρεπε να διατυπώσουμε για την ίδια την αλήθεια; Γιατί το θυσιαστήριο δεν υστερούσε από την Παρθένο μόνο όσο υπολείπεται από την αλήθεια η σκιά και το αποτύπωμα της αλήθειας, αλλά υπάρχει ανάμεσα τους πολύ μεγαλύτερη, άπειρη απόσταση. Γιατί το θυσιαστήριο το επισκιάζουν, όπως είπε ο Παύλος, τα Χερουβίμ. Ενώ την πολυύμνητη δεν την επισκιάζουν απλώς τα Χερουβίμ ή κάτι σπουδαιότερο από αυτά, αλλά ο ίδιος εκείνος, τον οποίο υπηρετούν τα Χερουβίμ, η δύναμις του Υψίστου, όπως ανήγγειλε ο θειότατος Γαβριήλ. Εξ άλλου η θυσία είναι αγιώτερη από το ιερό, γιατί αυτή ακριβώς το κάνει ιερό. Το χρίσμα του αίματος είναι εκείνο που το αγιάζει. Αλλά η μακαρία Παρθένος τόσο πολύ είναι αγιώτερη από οποιαδήποτε άλλη θυσία, ώστε να μην μπορή κανείς ούτε να περιγράψη τη διαφορά. Γιατί το αίμα της καινούργιας αυτής θυσίας δεν το δέχθηκε απλώς το θυσιαστήριο ούτε το κατέφαγε η φωτιά, αλλά το πήρε πάνω του ο ίδιος ο Θεός και το φόρεσε σαν «ιμάτιον σωτηρίου και χιτώνα ευφροσύνης», ξαναχαρίζοντάς το στους ανθρώπους σαν όπλο εναντίον κάθε κάκου και κάθε πόνου. Και δεν ντράπηκε γι' αυτή την περιβολή, αλλά την ονομάζει αντίθετα δόξα και βασιλεία του. Και σωστά, γιατί όταν φορώντας αυτό το «ιμάτιο» πήρε μέρος στη ζωή των ανθρώπων λέγει η Γραφή ότι «(έφθασε στη γη η βασιλεία των ουρανών». Γι' αυτή τη βασιλική ενδυμασία ρωτούσαν οι Άγγελοι το Σωτήρα: «γιατί είναι κόκκινη η στολή σου;» Κι αυτή τη βασιλεία «ο Κύριος εβασίλευσε», σύμφωνα μ' αυτό που λέει η Γραφή. Αυτή τη δύναμη κι αυτή τη δόξα φόρεσε. Μ' αυτήν ακριβώς την περιβολή και μ' αυτή τη ζώνη νίκησε το Διάβολο, άρπαξε από τα χέρια του κι ελευθέρωσε τους δεμένους, αλυσοδένοντας τον ίδιο. Κι έγινε σ’ εμάς τους σωσμένους η σάρκα του Σωτήρα «δύναμις Θεού», όπως γράφει ο Παύλος.

Ω πόσο πρωτοφανή και υπέροχα είναι αυτά τα μυστήρια! Πόσο θαυμαστή αυτή η δικαιοσύνη! Ω μεγαλείο ψυχής, που με τέτοια αγνότητα στόλισε το σώμα της! Ω σώμα που ξεπερνώντας τη φύση του τόσο πολύ υψώθηκε μαζί με την ψυχή! Ω φως λαμπρό που καταύγασε εκείνο το νου! «Τί να πω και τί να διαλαλήσω»; ρωτάει έκπληκτος ο προφήτης. Το Θεό, που κανένας ποτέ δεν περιέλαβε τόπος, που η κτίση όλη, κι αν ακόμα γίνη μύριες φορές μεγαλύτερη, δεν τον χωρεί, Αυτόν τον περιέβαλε με το αίμα της η Παρθένος. Κι όχι απλώς τον περιέβαλε, αλλά του ύφανε με το αίμα της τέτοιο χιτώνα, που από κάθε άποψη να ταιριάζη στο βασιλιά. Αν και βέβαια δεν ενώθηκε ο Θεός με την ανθρώπινη σάρκα απλώς όσο το σώμα ενώνεται με το ένδυμα ούτε η ανθρώπινη φύση έλαβε μέρος στη θεία ακτίνα όσο η στολή στη βασιλική ευτυχία. Αλλά τόσο μόνο επιτρέπεται να ονομάσουμε το μυστήριο της ενανθρωπήσεως του Σωτήρα περιβολή και ενδυμασία, όσο χρειάζεται για να εκφρασθή ότι δεν έχει γίνει σύγχυση ανάμεσα στις δύο φύσεις, αλλά ότι η κάθε μια μένει ακέραιη και διατηρεί όλα τα ιδιώματά της. Ενώ σ' ό,τι αφορά τα υπόλοιπα, τόσο πολύ ξεπερνά η πραγματικότης αυτή την εικόνα, όσο η τελεία ένωση την πλήρη διαίρεση. Γιατί αυτή η ένωση ούτε μπορεί να γίνη παράδειγμα σε τίποτε άλλο ούτε από κανένα άλλο παράδειγμα μπορεί να εκφρασθή. Αλλά είναι μια ένωση μοναδική, πρωτοφανής και ανεπανάληπτη. Γιατί το αίμα της μακαρίας έγινε αίμα Θεού —πώς να το εκφράσω;— και, συμμετέχοντας τόσο στενά σε καθετί που Αυτός είχε, αναδείχθηκε ομότιμο και ομόθρονο και ομόθεο με τη θεία φύση. Σε τέτοιο ύψος αγιότητος έφθασε η Παρθένος, τόσο η αρετή της ξεπερνά κάθε ανθρώπινο νου!

8. Άνθρωπος ήταν. Από τους ανθρώπους εβλάστησε. Κι ήταν μέτοχος σε κάθε κοινό χαρακτηριστικό του ανθρώπινου γένους. Δεν κληρονόμησε όμως την ίδια νοοτροπία ούτε παρασύρθηκε από την τόσο μεγάλη κακία που επικρατεί σ' αυτή τη ζωή. Αλλά νίκησε την αμαρτία κι αντιστάθηκε στη φθορά της φύσεώς μας κι έδωσε τέλος στην κακία. Έγινε έτσι αυτή η ίδια αγία απαρχή και βάδισε πρώτη και υπήρξε οδηγός των ανθρώπων στο δρόμο προς το Θεό. Γιατί διατήρησε τη θέλησή της τόσο καθαρή, σαν να ήταν μόνη της σ' αυτή τη ζωή, σαν να μην υπήρχε κανείς άλλος άνθρωπος ούτε κανένα άλλο πλάσμα να είχε ποτέ δημιουργηθή, σαν να βρισκόταν μόνη μπροστά στο μόνο Θεό. Δεν συγκέντρωσε την προσοχή της σε κανένα από τα κτίσματα ούτε προσηλώθηκε σε τίποτε απολύτως από ό,τι υπάρχει στον κόσμο. Αλλά από την πρώτη κιόλας στιγμή που ήρθε ανάμεσα στους ανθρώπους τους αποχωρίσθηκε κατά το καλύτερο μέρος. Κι έτσι, έχοντας ξεπεράσει όλη την κτίση, τη γη, τον ουρανό, τον ήλιο, τα αστέρια, τον ίδιο το χορό των Αγγέλων, που περιβάλλει το Θεό, δεν σταμάτησε παρά αφού ενώθηκε με τον καθαρό Θεό, η καθαρή. Κι αναδείχθηκε ιερώτερη από τις θυσίες, τιμιώτερη από τα θυσιαστήρια για το Θεό, τόσο πιο άγια από τους δικαίους και τους προφήτες και τους ιερείς, όσο αγιώτερος από αυτούς που αγιάζονται είναι εκείνος που τους αγιάζει. Γιατί βέβαια κανείς δεν ήταν άγιος πριν γεννηθή η μακαρία. Αυτή πρώτη και μοναδική, απαλλαγμένη εντελώς από την αμαρτία, παρουσιάσθηκε να είναι

πραγματικά αγία, και αγία αγίων κι ό,τι ακόμη περισσότερο θα μπορούσε κανείς να πη. Κι άνοιξε και στους άλλους την πόρτα της αγιωσύνης με το να έχη προετοιμασθή κατάλληλα για την υποδοχή του Σωτήρα, από όπου ήλθε η αγιότης και στους προφήτες και στους ιερείς και σε οποιονδήποτε άλλον αξιώθηκε να συμμετάσχη στα θεία μυστήρια.

Γιατί ο καρπός της Παρθένου είναι εκείνος που πρώτος και μόνος έφερε την αγιότητα στον κόσμο. Αυτό ακριβώς σημαίνει εκείνο που είπε ο μακάριος Παύλος: «πρόδρομος για χάρη μας εισήλθε ο Ιησούς εις τα άγια». Γιατί, αν συμβαίνη να λέγεται ότι και πριν να έρθη ο Σωτήρας πολλοί άνθρωποι αξιώθηκαν να έχουν αυτή την επωνυμία, αυτό οφείλεται στο ότι έλαβαν μέρος στα μυστήρια της θείας οικονομίας, συμμετέχοντας στις προτυπώσεις τους. Γι’ αυτό το λόγο λέγει ο Παύλος ότι και πριν ακόμη «ονειδισθή» ο Χριστός, ο Μωυσής προτίμησε «από τους θησαυρούς της Αιγύπτου τον ονειδισμό του Χριστού». Για τον ίδιο λόγο και πριν ακόμη να έλθη στη γη ο άρτος «ο εκ του ουρανού καταβάς», πριν να δοθή στους ανθρώπους το Πνεύμα το Άγιον —αφού «ο Ιησούς δεν είχε ακόμη δοξασθή»—ήταν δυνατόν στους Εβραίους το βάπτισμα και η πνευματική μετάδοση ψωμιού και νερού. Και ακόμη, για να μπορέσουν να είναι καλά παρασκευασμένοι για την αληθινή αγιότητα κι έτοιμοι να υποδεχθούν, την ακτίνα εκείνη από την οποία ανέτειλε η σωτηρία. Με αυτά συμφωνεί ακριβώς εκείνο που είπε ο ίδιος ο Σωτήρας: «υπέρ αυτών εγώ αγιάζω εμαυτόν ίνα και αυτοί ώσιν ηγιασμένοι εν αληθεία». Έτσι καταλαβαίνουμε πως οι παλιοί εκείνοι άγιοι, μια και ο Σωτήρας δεν είχε ακόμη φανερωθή, δέχθηκαν τον αγιασμό δια μέσου σκιών και συμβόλων. Είναι αυτό που λέγει ο Παύλρς, ότι δηλαδή «όλοι αυτοί οι άγιοι άνδρες, καίτοι έλαβαν εγκωμιαστική μαρτυρία για την πίστη τους, δεν απήλαυσαν την υπόσχεση της ουράνιας κληρονομιάς...για να μην τελειωθούν χωρίς εμάς»!

9. Και γιατί αναφέρω τους προφήτες, οι οποίοι δεν ήταν δυνατόν ούτε από τα δεσμά του Άδη να ελευθερωθούν, πριν να λάβουν τις δωρεές της Παρθένου, αφού και από τους ίδιους τους Αγγέλους και τους Αρχαγγέλους, τα Χερουβίμ και τα Σεραφίμ, είναι αγιώτερη η μακαρία; Αν πάλι προσφέρεται σαν βραβείο της αγιότητος κατά τον ίδιο τρόπο σε όλους ο Θεός, τον κερδίζει όμως περισσότερο εκείνος που έχει καλύτερα προπαρασκευασθή, πώς δεν είναι αναγκαίο να κρίνουμε την αγιότητα από τα βραβεία και να χρησιμοποιούμε σαν βέβαιο μέτρο της το πόσο ο καθένας βρίσκεται κοντά στο Θεό; Αλλά η Αγία Γραφή λέγει ότι τα Χερουβίμ στέκονται γύρω από το Θεό και δέχονται τις θείες ακτίνες Του, χωρίς ούτε να τολμούν να Τον ατενίσουν. Ενώ η Παρθένος, κατά ένα πρωτοφανή κι απερίγραπτο τρόπο, περιέλαβε μέσα της αυτόν που δεν μπόρεσε να χωρέση κανένας τόπος. Και δεν δέχθηκε μέσα της απλώς κάποια θεία λαμπρότητα και δόξα, αλλά την ίδια την υπόσταση του Θεού. Όσο λοιπόν φανερώτερα ενώθηκε ο Θεός με την Παρθένο, παρά με τα Χερουβίμ —κι η διαφορά είναι τόσο μεγάλη, ώστε να μη μπορή ούτε να

περιγραφή—τόσο αγιώτερη κι ιερώτερη είναι η Παρθένος.

Όλες πράγματι τις υπάρξεις, δια μέσου των οποίων φανερώνεται ιδιαίτερα η σοφία του Θεού, η Παρθένος τις ξεπερνά στην καθαρότητα και την αγιότητα, όπως ακριβώς από όλα τα σώματα είναι φυσικό να είναι καθαρώτερα εκείνα που βρίσκονται πιο κοντά στο φως. Γιατί, αφού ο Θεός βρίσκεται κατά τον ίδιο τρόπο παντού, η διαφορετική φανέρωσή Του πρέπει να συμπεράνουμε ότι οφείλεται στα κτίσματα. Κι αν αυτό είναι σωστό, ποιος τότε δεν αναγνωρίζει ότι η Παρθένος είναι από όλους τους ανθρώπους και από όλους τους Αγγέλους πιο ιερή; Γιατί βέβαια δια μέσου των Αγγέλων δόθηκαν στους ανθρώπους οι εντολές του Θεού, ο παλαιός νόμος, ο «δι' Αγγέλων λαληθείς λόγος», όπως είπε ο Παύλος, και τα άλλα σημεία που φανέρωναν τη δικαιοσύνη και τη δύναμη του Θεού. Ενώ η Παρθένος δεν ανήγγειλε το Θεό ως αυτό μόνο το σημείο, αλλά αποκάλυψε στους ανθρώπους την ίδια την ενυπόστατη Σοφία του Θεού. Κι όχι απλώς με σημεία και εικόνες, αλλά με τρόπο άμεσο, φανέρωσε δηλαδή τον ίδιο το Θεό, το Σωτήρα, κι αυτό όχι μόνο στους ανθρώπους, αλλά και στις αγγελικές Αρχές και Εξουσίες, γιατί «έπρεπε να γίνη γνωστή, λέγει ο Παύλος, και στις Αρχές και στις Εξουσίες η πολυποίκιλη σοφία του Θεού». Και δεν είπε: «για να γίνη περισσότερο γνωστή», σαν να είχε και προηγουμένως ως ένα σημείο γίνει γνωστή, αλλά απλώς: «για να γίνη γνωστή». Γιατί θέλει έτσι, νομίζω, να υποδηλώση ότι η πριν από την Παρθένο γνώση του Θεού ήταν τόσο αμυδρή, ώστε να μην μπορή να γίνη καμμιά σύγκριση με τη δεύτερη, αυτή που μας έφερε η Παρθένος. Γίνεται λοιπόν φανερό ότι όχι μόνο στους ανθρώπους, τους δικαίους και τους αδίκους, τους πονηρούς καί τους αγαθούς, αλλά και σ' αυτές τις υπερκόσμιες δυνάμεις φανέρωσε τον Ήλιο της δικαιοσύνης.

Η Παρθένος είναι επομένως τόσο ανώτερη από όλα τα κτίσματα, όσο αυτά που πραγματοποίησε για τη σωτηρία μας ο Σωτήρας είναι αδύνατο να συγκριθούν με ο,τιδήποτε άλλο. Καί πράγματι, εάν τόσο πολύ καλύτερους από τους ίδιους τους εαυτούς τους έκαμε τους Αγγέλους, ώστε να υποστηρίζη ο Απόστολος ότι είναι αδύνατη η οποιαδήποτε σύγκριση ανάμεσα στη δεύτερη και στην πρώτη τους ευτυχία, ας εξετάσουμε πόσο μεγάλη είναι αυτή η υπεροχή. Γιατί, αν «το μικρότερο ευλογήται από το μεγαλύτερο», όπως λέγει η Γραφή, ποια σύγκριση μπορεί να υπάρξη ανάμεσα στο να ευεργετή κανείς και στο να ευεργετήται; Γι' αυτό το λόγο ο προφήτης έβλεπε την Παρθένο να είναι ο θρόνος του Θεού και μάλιστα ένας θρόνος «υψηλός και επηρμένος», ενώ τα Χερουβίμ τα έβλεπε γύρω από το θρόνο. Κι όχι απλώς γύρω από το θρόνο, αλλά και να στέκωνται με συστολή και με φόβο, χωρίς να τολμούν ούτε να τον αντικρύσουν. Η παράδοση λέγει, επί πλέον, ότι οι Άγγελοι αγρυπνούν πάντοτε κι ότι δεν υπάρχει τέρμα στις προς το Θεό υμνωδίες τους. Αλλά τόσο πιο πολύ πρέπει να θεωρήσουμε ότι ισχύει και αυτό για την Παρθένο —και δεν εννοώ μόνο μετά την εκδημία της από τη γη, αλλά κι όταν ακόμη ήταν σ' αυτήν εδώ τη ζωή— όσο περισσότερο αισθάνθηκε αυτή τη θεία ακτίνα. Γιατί και στις Δυνάμεις, που κυκλώνουν το Θεό, περισσότερο από ο,τιδήποτε άλλο ξυπνά το ζήλο και τις κάνει να

αγρυπνούν το ότι έχουν γευθή τις θείες ευεργεσίες. Ώστε εκείνο που στους άλλους αγίους συμβαίνει αφού αποχωρισθούν το σώμα, το να είναι δηλαδή αμετακίνητοι στο αγαθό και στην αρετή, στην Παρθένο συνέβη και πριν ακόμη αποθέση το σώμα Της.

10. Και αυτό ήταν φυσικό επακόλουθο. Γιατί βέβαια το σώμα της Παρθένου, το οποίο θα έπρεπε κανονικά να παραμερισθή, είχε ξεπεράσει την ονομασία του. Και ήταν σώμα όχι ψυχικό, ούτε τίποτε άλλο, αλλά, όπως λέγει ο Παύλος, «σώμα πνευματικό», αφού το Πνεύμα είχε σκηνώσει μέσα του καί είχε μεταθέσει όλους τους νόμους της φύσεως. Αλλά, ανεξάρτητα από αυτά, το σώμα το οποίο, όταν υπήρχε σ' εκείνους (τους αγίους), δεν τους επέτρεπε να στραφούν και να προσκολληθούν στο Θεό, βοηθούσε υπερβολικά τη μακαρία Παρθένο. Γιατί σ' εκείνους, και όταν ακόμη είχαν πληρωθή από κάθε επιθυμία να βρίσκωνται κοντά στο ακρότατο επιθυμητό και όταν είχαν όλη τη νοερή δύναμη για τη θεωρία του αληθινά Όντος, δεν ήταν δυνατό να προχωρήσουν προς κάτι άλλο, πολύ λιγώτερο δε να στρέψουν εξ ολοκλήρου το νου τους, όπως στρέφουμε το βλέμμα, επειδή όλα τα ορατά πράγματα έμπαιναν μεταξύ τους. Ποιος όμως δεν γνωρίζει ότι όλα αυτά έλαβαν χώρα στην Παρθένο πέρα από κάθε λογική κατανόηση και ότι αυτή μόνη δέχθηκε μέσα της το Θεό με τρόπο που δεν μπορεί να περιγραφή;

Γίνεται επομένως φανερό ότι και πριν πέραση στην άλλη ζωή, είχε μέσα της αμετακίνητο το υπέροχο εκείνο αγαθό και τη θαυμαστή αρετή της. Είχε από τώρα τα μέλλοντα αγαθά κι εβασίλευσε από την παρούσα ζωή με τη βασιλεία που προορίζεται για τους δικαίους. Κι έζησε μέσα στο ρεύμα αυτής εδώ της ζωής τη μόνιμη, αυτή που είναι κρυμμένη «εν τω Χριστώ» και που γι' Αυτή φανερώθηκε από τώρα. Γιατί έπρεπε βέβαια να υπάρξουν όλα τα πράγματα με έναν καινούργιο τρόπο για την μακαρία, μπρος στην οποία υποχώρησαν και της φύσεως οι νόμοι. Αυτό ακριβώς ήθελε και η ίδια να δείξη ανυμνώντας τις θείες ευεργεσίες πού αξιώθηκε να λάβη και είπε: «εποίησέ μοι μεγαλεία ο δυνατός».

11. Τι πρωτοφανή τα κατορθώματα! Τί υπέροχοι οι αγώνες! Και όμως μετά τα βραβεία και τα στεφάνια που έλαβε, μετά δηλαδή τον Ήλιο της δικαιοσύνης που δέχθηκε μέσα της και με τον οποίον ενώθηκε, δοκίμασε για χάρη μας θλίψεις και οδύνες, «αντί της χαράς που βρισκόταν μπροστά της». Και συμμετείχε με τον Υιό της στην αισχύνη και στις ύβρεις και σε όλα όσα αποκάλυπταν τη φτώχεια, στην οποία ήρθε για χάρη μας. Και ανεχόταν το επάγγελμα του φαινομενικού πατέρα του (του Ιωσήφ), και μακροθυμούσε, παίρνοντας το μέρος του Υιοϋ της για τη δική μου σωτηρία. Κι όταν Εκείνος έκανε τα θαύματά του κι επανόρθωνε τη φύση, ήταν πάντα κοντά του. Κι όταν εκείνοι τους οποίους ευεργετούσε τον φθονούσαν και τον μισούσαν, η Παρθένος πονούσε μαζί του κι εδεχόταν τα βέλη του μίσους των. Αφού, κινούμενη από την υπερβολική φιλανθρωπία της, πρώτη αυτή παρότρυνε τον

Υιό της προς αυτές τις ευεργεσίες, κι αυτό πριν ακόμη να έλθη η ώρα του —«ούπω ήκει η ώρα μου», είπε ο ίδιος— πράγμα που φανερώνει καθαρά πόση παρρησία έδωκε στη μητέρα του, ώστε να μπορή να αλλάξη ακόμη και τα χρονικά όρια, που αυτός είχε καθορίσει.

Όταν πάλι χρειάσθηκε να υποφέρη για μας ο Σωτήρας και να πεθάνη, πόσο μεγάλες ήσαν οι οδύνες, με τις οποίες του συμπαραστάθηκε η Παρθένος! Τι βέλη την διαπέρασαν! Γιατί κι αν ο Υιός της ήταν μόνο άνθρωπος και τίποτε άλλο, τίποτε οδυνηρότερο δεν θα μπορούσε να προσθέση κανείς σε μια μητέρα. Αλλά τώρα είναι ο μόνος Υιός της, που τον έφερε στον κόσμο μόνη της, κατά τρόπο παράδοξο, που δεν λύπησε ποτέ ούτε την ίδια ούτε κανέναν από τους ανθρώπους, που τους ευεργέτησε, αντίθετα, όλους τόσο, ώστε να ξεπεράση όλες τις προσδοκίες τους. Τί λοιπόν συναισθήματα είναι φυσικό να είχε η Παρθένος, όταν έβλεπε τον Υιό της σε τόσο φοβερές οδύνες, αυτόν που ήταν ο ευεργέτης της ανθρώπινης φύσεως, «τον πράον, τον ταπεινόν τη καρδία», αυτόν που δεν υπήρξε ποτέ «ερίζων ουδέ κραυγάζων», τον οποίον κανείς ποτέ δεν μπορούσε να κατηγορήση για το παραμικρό, όταν τον έβλεπε να σέρνεται από εκείνα τα άγρια θηρία, να γυμνώνεται, να δέρνεται, να κρίνεται άξιος της χειρότερης καταδίκης, να πεθαίνη τον έξευτελιστικώτερο θάνατο μαζί με τους αμαρτωλότερους ανθρώπους, έξω από κάθε έννοια δικαιοσύνης και νόμου, όπως συμβαίνει σε τυραννικά καθεστώτα; Προσωπικά πιστεύω ότι τέτοια οδύνη ποτέ σε κανέναν άνθρωπο δεν μπορεί να υπάρξη. Γιατί, αν είναι ανάγκη να κλαίμε γι' αυτούς που αδικούνται, τίποτε δεν είναι τόσο άδικο, όσο ο θάνατος με τον οποίο πέθανε ο Σωτήρας. Μολονότι κανένας βέβαια δεν αδικήθηκε εξ ολοκλήρου ξεπληρώνοντας την ποινή, με την οποία καταδικάσθηκε, έστω κι αν ο ίδιος δεν ένοιωθε ενοχή για τίποτε από αυτά, για τα οποία καταδικάστηκε, γιατί ασφαλώς έπραξε εκείνα για τα οποία θα μπορούσε δίκαια να κατηγορηθή. Ενώ για το Σωτήρα, λέγει ο προφήτης ότι «αμαρτίαν ουκ εποίησεν». Αν πάλι δεν επιτρέπεται να μη βασανιζώμαστε για τις συμφορές, που τυχαίνουν στους δικούς μας, είναι φανερό ότι κανείς ποτέ δεν είχε τόσο στενό δεσμό με άλλον άνθρωπο, όσο η Παρθένος με το Σωτήρα. Γι’ αυτό την ώρα των Παθών κατέλαβε την Παρθένο θλίψη υπερβολική και απερίγραπτη, τέτοια που παραπλήσια ποτέ δεν ένοιωσε άνθρωπος. Γιατί αυτή είδε τη Σταύρωση σαν μητέρα, αλλά και σαν άνθρωπος με σωστή κρίση, σαν κάποιος που μπορεί να διακρίνη καθαρά την αδικία.

12. Έπρεπε βέβαια να λάβη μέρος σε καθετί που έκανε ο Υιός της για τη σωτηρία μας. Όπως του μετέδωκε το αίμα και τη σάρκα της κι έλαβε αμοιβαία μέρος στις δικές του χάριτες, κατά τον ίδιον τρόπο έλαβε μέρος και σε όλους τους πόνους και την οδύνη του. Κι αυτός βέβαια καρφωμένος στο σταυρό δέχθηκε στην πλευρά την λόγχη, ενώ διαπέρασε την καρδιά της Παρθένου ρομφαία, όπως ανήγγειλε ο αγιώτατος Συμεών. Με τον ίδιο τρόπο και όλα τα άλλα μαρτύρια τα προξενούσαν οι «κύνες» εκείνοι από κοινού στον Υιό και στη μητέρα. Το ίδιο κι όταν χρησιμοποιώντας παλαιοτέρους λόγους του τον

κατηγορούσαν σαν αλαζόνα κι όταν τον ονόμαζαν πλάνο κι αγωνίζονταν ν' αποδείξουν την πλάνη του.

Έτσι, χάρις σ' αυτές τις ομοιότητες αυτή ήταν η πρώτη που έγινε «σύμμορφος» με το θάνατο του Σωτήρα και γι’ αυτό έλαβε πριν από όλους μέρος και στην ανάστασή Του. Γιατί, όταν ο Υιός της διέλυσε την τυραννία του Άδη κι αναστήθηκε, τον είδε βέβαια και τον άκουσε και τον προέπεμψε, όσο ήταν δυνατόν, καθώς έφευγε για τον ουρανό και πήρε, μετά την Ανάληψη, τη θέση του ανάμεσα στους Αποστόλους και τους άλλους συντρόφους του, αυξάνοντας έτσι τις ευεργεσίες με τις οποίες Εκείνος ευεργέτησε την ανθρώπινη φύση, «αναπληρώνοντας», δηλαδή, πιο άξια από όλους «τα υστερήματα του Χριστού». Γιατί σε ποιόν άλλο μπορούσε όλα αυτά να ταιριάζουν παρά στη μητέρα;

Ήταν όμως ανάγκη η παναγία εκείνη ψυχή να χωρισθή από το υπεράγιο εκείνο σώμα. Και χωρίζεται βέβαια και ενώνεται με την ψυχή του Υιού της, με το πρώτο φως ενώνεται το δεύτερο. Και το σώμα, αφού έμεινε για λίγο στη γη, αναχώρησε κι αυτό μαζί με την ψυχή. Γιατί έπρεπε να πέραση από όλους τους δρόμους από τους οποίους πέρασε ο Σωτήρας, να λάμψη και στους ζωντανούς και στους νεκρούς, να αγιάση δια μέσου όλων την ανθρώπινη φύση και να λάβη αμέσως μετά τον αρμόζοντα τόπο. Το δέχθηκε έτσι για λίγο ο τάφος, το παρέλαβε δε και ο ουρανός, αυτό το πνευματικό σώμα, την καινή γη, το θησαυρό της δικής μας ζωής, το τιμιώτερο από τους Αγγέλους, το αγιώτερο από τους Αρχαγγέλους. Ξαναδόθηκε έτσι ο θρόνος στον βασιλιά, ο παράδεισος στο ξύλο της ζωής, ο δίσκος στο φως, στον καρπό το δένδρο, η μητέρα στον Υιό, αξία καθόλα αντιπρόσωπος του ανθρωπίνου γένους.

13. Ποιός λόγος είναι αρκετός για να υμνήση, ω μακαρία, την αρετή σου, τις χάριτες που σου δώρισε ο Σωτήρας, αυτές που Συ δώρισες στην κοινωνία των ανθρώπων; Κανείς, έστω κι αν «λαλή τις γλώσσες των ανθρώπων και των αγγέλων», όπως θάλεγε ο Παύλος. Προσωπικά μου φαίνεται ότι το να καταλαβαίνη κανείς και να διακηρύσση σωστά και όπως πρέπει τα μεγαλεία Σου αποτελεί τμήμα της αιώνιας μακαριότητας, που απόκειται στους δικαίους. Γιατί κι αυτά «οφθαλμός δεν τα είδε και αυτί ανθρώπινο δεν τα άκουσε» κι «ο κόσμος ολόκληρος δεν μπορεί να τα χωρέση», σύμφωνα με τον περιώνυμο Ιωάννη. Τα δικά Σου μεγαλεία ανήκουν μόνο στο χώρο εκείνο όπου ο ουρανός είναι καινός και η γη καινή, το χώρο που φωτίζεται από τον Ήλιο της δικαιοσύνης, ο οποίος Ήλιος ούτε προηγείται ούτε έπεται από το σκοτάδι, εκεί όπου υμνητής των μεγαλείων Σου είναι ο ίδιος ο Σωτήρας και Άγγελοι αυτοί που χειροκροτούν. Σ' αυτόν μόνο πράγματι το χώρο μπορεί να Σου προσφερθή η υμνωδία που Σου αξίζει. Οι άνθρωποι είναι αδύνατον να ολοκληρώσουμε την ύμνησή Σου. Τόσο μόνο μπορούμε να Σε υμνήσουμε, όσο χρειάζεται για να αγιάσουμε τη γλώσσα και την ψυχή μας. Γιατί και μόνο ένας λόγος και μια ανάμνηση, που αναφέρεται σε κάποιο από τα δικά Σου

> μεγαλεία, ανυψώνει την ψυχή και κάνει καλύτερο το νου και μας μετατρέπει όλους από σαρκικούς σε πνευματικούς και από βέβηλους σε αγίους.

Αλλ', ω Παρθένε, Συ που είσαι κάθε αγαθό, καθετί που ξέρουμε σ' αυτή τη ζωή κι ό,τι θα μάθουμε, όταν αφήσουμε τον κόσμο! Ω Συ, που αρχίζοντας από τον εαυτό σου οδήγησες και τους άλλους προς τη μακαριότητα και την αγιωσύνη! Ω σωτηρία των ανθρώπων και φως του κόσμου και οδός που οδηγεί στον Σωτήρα και θύρα και ζωή, Συ που είσαι αξία να ονομάζεσαι με όλα εκείνα τα ονόματα με τα οποία προσφωνήθηκε για τη σωτηρία που μας χάρισε ο Σωτήρας. Γιατί αυτός είναι ο αίτιος και Συ η «συναίτιος» του δικού μου αγιασμού και όλων εκείνων τα οποία από το Σωτήρα δια μέσου Σου και των δικών Σου απήλαυσα μόνο’ Αίμα δικό Σου είναι το αίμα που καθαρίζει τις αμαρτίες του κόσμου. Δικό Σου μέλος είναι το σώμα μέσα στο οποίο αγιάστηκα, μέσα στο οποίο βρίσκεται η Καινή Διαθήκη και κάθε ελπίδα σωτηρίας. Δικό Σου σπλάχνο είναι η βασιλεία του Θεού.

Ω Σύ Παρθένε, που είσαι ανώτερη από κάθε έπαινο κι από κάθε όνομα, που θα μπορούσε να σε χαρακτηρίση, δέξου αυτόν τον ύμνο μας και μην παραβλέψης την προθυμία. Και δώσε να μπορέσουμε να κατανοήσουμε και να ψάλλουμε κάπως καλύτερα τα μεγαλεία Σου και τώρα, σ' αυτή τη ζωή, και μετά από αυτήν, στην αιωνία. Αμήν.

(Από το *«Η Θεομήτωρ»*. Κείμενο-Μετάφραση-Εισαγωγή-Σχόλια Παναγιώτης Νέλλας (+). Έκδ. 4η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ, Αθήνα 1995.)

(Πηγή ηλ. κειμένου: myriobiblos.gr)